

11. Oktober 1916 (Bilag 1 og 5), kan de Betæneligheder, der har faaet Udtryk i Elektricitetskommissionens tidligere afgivne Erklæringer over Sagen i alt væsentligt bortfalde. — Som det nærmere vil fremgaa af Professor Rungs Betænkning (Bilag 2) har Andragerne nemlig nu paa fyldestgørende Maade paavist, at det ikke tilsigtes, at Gudenaacentralen skal gribe foreløpende ind i de allerede bestaaende Værkers Drift, men tvertimod vil komme til at tjene som Supplering og Reserve for disse. Idet Projektet til Kraftstationen herefter kan siges at hvile paa en god og sund økonomisk Basis, maa der dog herved gøres opmærksom paa, at dette naturligvis i nogen Grad er afhængig af, hvor vidt det af Andragerne opstillede Overslag viser sig holdbart. Der er intet at bemærke til dette Overslag, men det er udarbejdet paa Grundlag af de før Verdenskrigens Udbrud gældende Priser; for Tiden vilde et Anlæg som det heromhandlede overhovedet næppe kunne tilvejebringes, og hvorledes Prisforholdene vil stille sig i den første Tid efter Krigens eventuelle Afslutning, kan ingen i Øjeblikket have nogen begrundet Mening om.

Til II. Da det formentlig er en Selvfølge, at Tilladelsen til Anlægget, hvis den gives, vil blive betinget af, at Planerne til samtlige Vandbygningsarbejder skal forelægges Vandbygningsdirektøren til Godkendelse, ligesom Arbejderne skal udføres under Kontrol af Vandbygningsvæsenet, vides der intet at erindre imod, at Planerne til Anlæggets vandbygningstekniske Del, saaledes som disse for Tiden foreligger, antages som tilstrækkeligt foreløbigt Grundlag for Sagens videre Behandling. Den endelige Afgørelse af alle Enkeltheder og da navnlig af Spørgsmaalet om Spærredæmnings Konstruktion vil først kunne træffes efter indgaaende Undersøgelser paa Stedet; som bl. a. af økonomiske Hensyn ikke bør forlanges foretagne paa Sagens nuværende Stadium. Det er ikke usandsynligt, at de Krav, som vil blive stillet til Dæmningens Konstruktion, vil medføre, at den bliver noget kostbarere end forudsat i de af Andragerne udarbejdede Overslag, jfr. Ingeniør Buhls Skrivelse af 4. Juli f. A. (Bilag 4), men i øvrigt gælder med Hensyn til disse Overslag ganske tilsvarende Bemærkninger som dem, der ovenfor er fremsatte med Hensyn til Overslaget over Udgifterne ved Kraftstationsanlægget.

Til III. Realisationen af det foreliggende Projekt forudsætter Ekspropriation af et efter Andragernes Opgivende 524 ha stort Areal, hvorpaa der findes 18 mindre Gaarde og Boelsteder. Arealet karakteriseres af Andragerne derhen, at Hovedparten er af sandet Beskaffenhed, „men en Del er bedre Jorder, saaledes særlig Engene, hvoraf de bedste igen er Vandingsarealerne langs Tangeaa og omkring dens Udløb“. I Overslaget er opført et Beløb af 369,800 Kr. som „Jorderstatninger“. Rigtigheden af disse forskellige Opgivender har man ikke haft Lejlighed til at kontrollere i Enkeltheder.

Den første Hovedbetingelse for, at der kan være Tale om at søge Lovhjemmel til en saadan Ekspropriation, nemlig at Anlægget kan betegnes som almenyttigt, maa — selvfølgelig forudsat, at der tilvejebringes fornødne Garantier for, at Anlægget kommer til at virke som af Andragerne senest angives — siges at være til Stede, og det vil ikke kunne nægtes, at netop den foreliggende Verdenssituation ligesom understreger Nyttens af Anlæg som det heromhandlede, der gennem Udnyttelse af Landets egne Naturkræfter til en vis Grad overflødig gør Indførsel fra Udlandet af ellers uundværlige Produkter som Kul og Olie.

Men er den med det tilsigtede Anlæg forbundne Samfundsnytte tilstrækkelig stor til at begrunde Oversvømmelsen af et saa stort Areal som ovennævnt og Nedlæggelsen af de derpaa drevne Landbrug? Om dette Spørgsmaal anser man sig ikke for kompetent til at udtale noget Skøn; det bliver vel i første Række at forelægge Landbrugsministeriet, men mulig vil Regeringen ogsaa i nogen Grad lade sin Afgørelse af, hvorvidt det til Sagens Gennemførelse fornødne Lovforslag skal forelægges Rigsdagen, være afhængig af, i hvilken Grad der gennem Erklæringer, indhentede fra de paagældende kommunale Raad, maatte vise sig paa de Egne, som Anlægget skulde komme til Nytte, at være Interesse for og Tilslutning til Sagen.

Til IV. Den i April 1909 nedsatte „Kommission angaaende forskellige Forhold ved Gudena“ har i sin i 1911 afgivne Betænkning S. 21 ff. skitseret forskellige Betingelser, der vilde være at optage i en eventuel Koncession. Naar man ikke her kommer ind paa nærmere at gennemgaa disse og mulig foreslaa